

Door den Voorzitter, Dr. W. F. R. Suringar, werd volgens art. 15 der Statuten het volgende verslag uitgebracht over het afgelopen Vereenigingsjaar 1896/97:

M. H.

Dat wij in den loop van dit Vereenigingsjaar wederom het verlies van een onzer oudste leden te betreuren hebben, door het overlijden van den Heer W. G. Top Jzn. te Kampen, alsmede dat wij door de goede zorgen van den Heer Lako in het bezit gekomen zijn van het herbarium van wijlen ons medelid Walraven, en door aankoop van dat van wijlen Rutger Bondam, werd reeds vroeger gememoreerd, zoodat wij terstond kunnen overgaan tot het geven van een overzicht van de aanwinsten, die door de werkzaamheden der leden, die wij behouden mochten, werden verkregen.

Na de zomervergadering, ten vorigen jare te Bergen-op-Zoom gehouden, werden excursies ondernomen, den 22sten Aug. naar Woensdrecht en Hoogerheide, den 23sten langs de Zoom. Terwijl de volledige lijst der verzamelde en waargenomen planten naar gewoonte als bijlage zal worden gegeven, mogen enkele hier in het bijzonder worden vermeld, als:

Veronica Buxbaumii Ten., op braakland nabij de badinrichting te Bergen;

Veronica polita Fr. en

Diploxaxis muralis DC.

bij het station te Woensdrecht;

Leontodon hispidus L., aan den weg langs de Zoom, vanwaar tevens een vorm van

Hieracium tridentatum Fr., met zeer onregelmatig getande bladen werd ingezameld;

Lobelia Dortmanna L., Hoogerheide.

Voorts werden planten ingezonden door verschillende leden.

De Heer W. W. Schipper zond:

Erythraea linariifolia P. (= *E. littoralis* Fr.)

Alopecurus agrestis L.,

Triticum junceum L.,

„ *acutum* DC.,

Lepturus filiformis Trin.,

van Rottumeroog, in aansluiting met zijn onderzoek van de Flora van Rottum, waarvan de uitkomsten door hem op de vorige zomervergadering werden medegedeeld.

De Heeren Vuyck en Goethart verzamelden op verschillende plaatsen van ons land, deels gezamenlijk, deels afzonderlijk.

Gezamenlijk bezochten zij in het begin van Juni de omstreken van Nijmegen, Wichen en den Plasmolen, en deelden vandaar ruim 150 soorten mede, waaronder eene reeks *Carices*, *Potamogeton*, *Batrachium* enz.

Uit den grooten voorraad mogen vermeld worden:

Turritis glabra L., van Ubbergen,

Sisymbrium Columnae L.,

„ *pannonicum* Jacq.,

„ *Loeselii* L., van Wichen bij een koren-

molen;

Erysimum repandum L., op soortgelijke vindplaats bij Wichen;

Alyssum calycinum L., een enkel exemplaar bij Wichen;

Farsetia incana R.B., bij molens te Groesbeek;

Thlaspi perfoliatum L., molen bij den Plasmolen.

Behalve deze, kennelijk met graan ingevoerde crucifeeren, nog eene nieuwe voor ons vaderland, n.l.:

* *Sinapis Cheiranthus* Koch, var. *propera* Rouy en Foucauld, van welke op 20 Juli vruchtexemplaren tot aanvulling werden ingezameld door den Heer Abeleven.

Volgens de aantekeningen van de H.H. Vuyck en Goethart groeide deze soort zeer algemeen op bouwlanden tusschen 't nieuwe klooster onder Wichen en den molen aldaar; waarschijnlijk is zij met graan bij den laatsten ingevoerd en heeft zij zich vandaar uit op bouwland, voornamelijk tusschen het graan en aardappels, verspreid.

Zij komt voor in België, geheel Frankrijk, Spanje, Portugal, Italië, West-Duitsland en Engeland en Schotland, zoodat de tegenwoordige vindplaats binnen het verspreidingsgebied valt.

Zij onderscheidt zich van de inlandsche *Sinapis*-soorten reeds terstond door de opgerichte, nauw om de nagels der bloembladen sluitende kelkbladen. Voorts zijn de bloemen groot, zwavelgeel, de bladen diep vinspletig of gevind, de slippen langwerpig, ongelijk getand, bij de hoogste bladen lijnvormig gaafrandig. De hauwen hebben duidelijke middel- en zijnerven, en zijn bijna rond, stomp-vierkant, de snavel aan den top flauw tweesnedig. De plant is min of meer met knobbelharen bezet.

Viola stagnina *Kit.*, Wichensche veen;

Silene conica *L.*, Wichen;

Stellaria Dilleniana *Mönch*, Wichensche veen;

Genista germanica *L.*, St. Maartensberg;

Orobusterosus *L.*, in verschillende vormen: 2-, en 3-jukkelig en met bredere en smallere blaadjes, te St. Maartensberg;

Montia minor *Gm.*, op roggevelden te Overasselt en Ottersum;

Levisticum officinale *Koch*, als vluchteling bij een boerderij te Groesbeek;

Myrrhis odorata *Spr.*, eveneens bij een boerderij te St. Maartensberg;

Galium sylvaticum *L.*, Berg en Dal en Plasmolen;

Arnica montana *L.*, Plasmolen;

Cirsium anglicum *Lam.*, in afwijkenden vorm met ook hooger op bebladerden stengel, Wichensche venen;

Taraxacum officinale *Wigg.*, var. *palustre*, Wichensche venen;

Crepis paludosa *Mönch*, Plasmolen en Philosophendal te Berg en Dal;

Hieracium Auricula *L.*, van verschillende plaatsen;

Pulmonaria longifolia *Bor.*, van de bekende groei-
plaats bij den Plasmolen;

Sturmia Loeselii *Rchb.*, veen bij den Plasmolen
en Koningsveen;

Cladium Mariscus *R. Br.*, Plasmolen;

Carex pulicaris *L.*, Plasmolen;

Carex panicea *L.*, vorm met een mannelijk aartje,
zonder vrouwelijke aar, Wichem;

Melica uniflora *Retz.*, in zeer fraaie exemplaren van
St. Maartensberg;

Equisetum Telmateja *Ehrh.*, St. Jansberg.

De Heer Goethart deelde eenige planten mede, bij
Leiden, bij Hoorn en elders verzameld en eene grootere col-
lectie uit Zuid-Limburg, in Juni 1896 aldaar bijeengebracht,
en soorten bevattende, deels nog niet voor Zuid-Limburg ver-
meld, deels aldaar op nieuwe groeiplaatsen ontdekt, deels
zeldzamere, en waarvan als zoodanig exemplaren voor ons her-
barium eene welkome aanwinst mogen worden genoemd, als
daar zijn:

Aquilegia vulgaris *L.*, Slenaken en Eis;

Spergularia segetalis *Fenzl.* Geleen, in Limburg,
vroeger alleen nog, door den heer de Haas, op St. Antho-
nie-eiland verzameld;

Alsine tenuifolia *Wahl.*, Geleen;

Potentilla recta *L.*, Fort St. Pieter;

Orchis fusca *Jacq.*, Gulpen;

„ *militaris* *L.*, Gulpen;

Cephalanthera ensifolia *Rich.*, Gulpen;

Coeloglossum viride *Hartm.*, Gulpen;

Platanthera chlorantha *Curt.*, Eis en St. Pie-
tersberg;

Allium Schoenoprasum *L.*, Elsloo;

Carex brizoides *L.*, Wolfshaag;

„ *limosa* *L.*, Roode beek

Avena pratensis *L.*, Gulpen;

- Veronica montana* L., onderste Locht;
Trifolium agrarium L., klaverland bij Spanbroek bij Hoorn.
Drosera longifolia Hayne, in menigte, en als bijna eenige soort in het Entersch Veen, Overijsel;
Carex dioica L., in een veen westelijk van den Hellendoornschen berg;
Lobelia Dortmanna L., bij den Hellendoornsche berg;
Juncus filiformis E., Hellendoornsche berg;
Festuca loliacea Huds., vochtige heide in de nabijheid van dezen.

Met het lid J. Valckenier Suringar zond hij eenige planten uit de buurt van Vogelenzang, waarbij: nabij het station een kleinbloemige vorm van *Sinapis juncea* (L.) auct., als aangevoerde plant van het Pothoofd bij Deventer bekend, en vermoedelijk ook voorkomende onder de crucifeeren, welke de heer J. D. Kobus destijds (1885) uit zaden gekweekt heeft, waaruit Indische raapkoeken geslagen worden; (de tweede daarbij voorkomende is *B. Napus*). Volgens latere opvattingen is de plant, in de Flora's onder den naam *Sinapis juncea* L. bekend, niet identiek met de door Linnaeus oorspronkelijk zoo genoemde, en moet de naam vervangen worden door dien van *Brassica lanceolata* Lange (Bot. Tidskr. XVII. 1889, p. 170), onder welken naam zij in de nieuwste uitgaaf van de Flora van Garcke en in een opstel van W. Berendsen over de adventief-flora van Berlijn (Verhandl. d. Bot. Vereins d. Prov. Brandenburg, 1896, p. 92) vermeld wordt. De nervatuur der houw, die het hoofdonderscheid tusschen *Brassica* en *Sinapis* oplevert, is hier eenigszins tusschenvorm, daar de gekronkelde zijnerf evenzeer als geaderde toestand kan worden opgevat. Boissier, die bij zijn *Sinapis juncea* L. als synoniem *Sinapis integrifolia* Willd. opgeeft, heeft deze ook eerst in 1842 (Ann. Sc. nat. II. 17, p. 88) als *Brassica*, en wel als *Brassica Willdenowii* beschreven, met de

opmerking, dat de nervatuur hem daartoe aanleiding gaf. Naar 't schijnt bestaat er ook groote overeenkomst, zoo niet identiteit, tusschen onze plant en de *Brassica abyssinica* *Al. Braun* (Regel, zaadlijst van den Hortus te St. Petersburg 1856.) (= *Br. nigra* var. *abyssinica* *Al. Br.* Flora 1841, en, volgens die zaadlijst = *B. carinata* *Hort.*) met de diagnose (alleen in die zaadlijst voorkomende, en nergens elders overgenomen):

„*Sinapi integrifoliae proxime affinis; differt foliis longe petiolatis, petiolis folio dimidio longioribus, siliquis junioribus rubro-violaceis deinde viridibus.*”

Zoowel van de genoemde *Sinapis abyssinica* als van *Brassica (Sinapis) carinata* bevindt zich een voorwerp, vermoedelijk tuin-exemplaar, in het Herb. van Reinwardt.

Eene goede afbeelding met normale bloemgrootte van *Sinapis juncea* wordt gevonden bij Jacquin Hortus bot. Vindebon. 1772, II, pl. 171.

Het komt mij voor, dat deze alle tot ééne soort behooren, en dat de geslachtsnaam *Brassica* er het meest gepast voor is.

In plaats van *Sinapis juncea* *L.* zouden wij ze kunnen noemen *Brassica lanceolata* *Lange*, de prioriteitskwestie van den naam daargelaten, om in nomenclatuur overeen te stemmen met onze naburen.

De Heer Vuïck bezocht Zuid-Limburg in April van dit jaar en bracht een 70-tal soorten voor het Herbarium mede, in 't algemeen in ruime en goede exemplaren, waaronder uit den aard der zaak onderscheiden voorjaarsplanten bloeiend. Uit de velen noem ik:

Ranunculus auricomus *L.*, algemeen in Zuid-Limburg aangetroffen;

Potentilla Fragariastrum *Ehrh.*,

„ *verna* *L.*,

beide eveneens algemeen voorkomend;

Prunus avium L., St. Pietersberg en Gronsveld;
Pulmonaria officinalis L., Vijlen;
Veronica triphyllos L., Gronsveld;
Lamium maculatum L., Neer—Canne;
Gagea arvensis Schult., korenveld bij Gronsveld;
Primula officinalis Jacq., van verschillende plaatsen;

Carex verna Vill., Epen—Vaals;

„ *digitata L.*, Geulhem;

Cystopteris fragilis Bernh., Sibbe;

Asplenium Adiantum nigrum L., Bemelen.

Van andere plaatsen van ons land werden eveneens door den Heer Vuyck planten verzameld en ingezonden, die, hetzij wegens uitbreiding van kennis der groeiplaatsen, als wegens hare zeldzaamheid of het goede der exemplaren, eene te waardeeren aanwinst zijn. Calandsoog met het Zwanewater, Huizen, Werkendam, Voorschoten enz. leverden verschillende vondsten op, waarvan hier vermeld mogen worden:

Ranunculus auricomus L., Elswoud bij Haarlem;

Sisymbrium Irio L., dezelfde vorm als van het Pot-hoofd, te Noordwijk;

Erysimum strictum Fl. Wett., Werkendam;

Iberis amara L., Stadwijk te Voorschoten, op zand, aangevoerd van de buitenplaats Duivenvoorde onder Wassenaar;

Lepidium sativum L., verwilderd op Stadwijk te Voorschoten;

Geranium pratense L., langs een sloot bij den weg van Noordwijk-binnen naar Noordwijk-buiten;

Impatiens Noli tangere L., langs den dijk bij Werkendam;

Potentilla inclinata Vill., langs den weg van Laren naar Huizen;

Convolvulus sylvestris W., var. *rosea*, dezelfde van Noordwijk, talrijk verwilderd op Stadwijk onder Voorschoten;

Tussilago Farfara L., bij het Zwanewater;

Allium Scorodoprasum L.,

„ *carinatum* L.,

beide tusschen het gras in den Hortus te Leiden, waarschijnlijk vroeger met graszaad of zoden aangevoerd, en thans bestendig voorkomend.

De voorjaarsexcursiën, als naar gewoonte met studenten der Leidsche Universiteit ondernomen, leverden eene collectie van ruim 180 soorten op, die voor het Herbarium der Vereeniging werden bestemd, en waaronder vallen te vermelden:

Thalictrum flexuosum Bernh. Epsersheuvcl bij Deventer;

Batrachium heterophyllum Wigg., in de Renkumerbeek, en dezelfde soort met zeer lange en slappe ondergedoken bladen,

var. *penicillata*, in de rivier de Aa bij Prinsenhage, vanwaar deze vorm destijds door den Heer Knuttel werd ingezonden;

Sisymbrium pannonicum Jacq., op Middenduin bij Overveen en langs den rivieroever bij Arnhem; ook werd zij van de bekende groeiplaats aan het Pothoofd te Deventer ingezameld;

Sisymbrium Columnae L. bij een molen te Prinsenhage en langs de rivier bij Arnhem;

Sisymbrium Loeselii L., een enkel exemplaar bij Overveen en meerdere bij Arnhem;

Erysimum repandum L., Elswoud-laan bij Overveen;

Farsetia incana R. Rv., Station Deventer en bij een molen nabij Prinsenhage;

Lepidium perfoliatum L., Pothoofd bij Deventer;

Dianthus prolifer L., Epsersheuvcl bij Deventer;

Stellaria media Vill. var. *apetala*, Overveen;

Geranium pratense L., veel tusschen Deventer en Gorsel;

- Genista tinctoria L.*, Renkum;
Trifolium medium L., Pothoofd bij Deventer;
Coronilla varia L., in vele fraaie exemplaren aan de
 wegzijde van den Uiterwaard bij den Duno;
Lathyrus tuberosus L., bij Deventer;
Alchemilla vulgaris L., langs de ruige laan bij
 Wassenaar;
Sanguisorba officinalis L., langs de Aa bij Prin-
 senhage;
Montia minor Gm., op roggelanden bij Breda;
Montia rivularis Gm., Renkumerbeek;
Sedum album L., Epserheuvel bij Deventer;
Bellis perennis L. forma depauperata, met kleine
 bloemkorfjes en zeer weinige straalbloemen, aldus op dezelfde
 plaats langs de Hillegommerbeek eenige jaren achtereen waar-
 genomen;
Anthemis ruthenica M.B., langs de spoorbaan
 bij Breda;
Arnica montana L., te Gorsel;
Crepis tectorum L., roggeland bij Gorsel;
Echinospermum Lappula Lehm., spoorbaan bij
 Arnhem;
Echinospermum deflexum (Wittenberg) Lehm.,
 Pothoofd bij Deventer.
- Deze aangevoerde plant onderscheidt zich van *Echinospermum Lappula*, door uitstaande beharing der bladen en haakvormig teruggebogen vruchtstelen, terwijl de rand der nootjes niet met twee rijen, maar met eene rij weer haakjes bezet is. Zij behoort op steenige beschaduwde plaatsen in de bergstreken van Oost- en Zuid-Europa tehuis.
- Limosella aquatica L.*, rivieroeëver bij Arnhem;
Salvia verticillata L., Pothoofd bij Deventer en rivieroeëver bij Arnhem;
Lysimachia nemorum L., Liesbosch bij Breda;
Plantago arenaria W.K., Pothoofd bij Deventer;

Juncus tenuis *W.*, Epserheuvel bij Deventer;
Anthoxanthum Puelii *Lec. et Lamott.*, Gorsel;
Milium scabrum *Merl.*, van verschillende plaatsen in
 de duinen;

Poa bulbosa *L.*, bij Noordwijk; beide grassen vermeld
 ik, omdat zij dit jaar veel overvloediger dan anders op de
 overigens bekende groeiplaatsen worden aangetroffen;

Aegilops cylindrica *Host.*, Pothoofd bij Deventer;
Equisetum hyemale *L.*, Rivierduinen bij Epse
 (Deventer).

De Heer *Lako* schonk aan het Herbarium der Vereeniging
 een 18tal planten van diegene, welke door hem bij de meel-
 fabriek te Middelburg werden verzameld, en die reeds door
 hem vertoond werden op de vorige zomervergadering. (Zie
 verslag *Kruidk. Arch.* 3e Serie, deel I, p. 202).

Voorts *Batrachium ololeucos* *Lloyd.*, die door
 hem op verschillende plaatsen in Twenthe werd aangetroffen.

Bij de bespreking der planten, in den loop van dit jaar
 door den Heer *Kok Ankersmit* ingezonden en reeds
 door hem behandeld in de voorgaande zomer- en winter-
 vergadering, zijn tevens enkele opmerkingen te voegen omtrent
 een aantal andere, die door den Heer *Kok Ankersmit*
 in 1877 als opslagplanten bij Apeldoorn werden verzameld,
 en wel op klaverland, dat met afval uit de marokijnfabriek,
 van Siciliaanschen Sumac, bemest was.

De voorloopige lijst der aldus opgeslagen Siciliaansche
 planten gaf de Heer *Kok Ankersmit* als toevoegsel tot
 zijne naamlijst van planten, binnen de gemeente Apeldoorn
 tusschen de jaren 1850 en 1878 waargenomen (*Kruidk. Arch.*
 2de Serie, 3de deel, p. 211), terwijl zij door Prof. *Oudemans*
 werden vermeld in zijn jaarverslag als voorzitter op de ver-
 gadering van Juli 1878 (l. c. p. 213).

Aanleiding om deze planten ter hand te nemen was de
 omstandigheid, dat een goed deel daarvan vertegenwoordigd
 is in het ons geschonken Herbarium van Prof. *Oudemans*,

en ook enkele in het aangekochte van wijlen ons medelid Bondam, en in de collectie van den Heer J. D. Kobus. Deze Siciliaansche planten zijn destijds wel opgenoemd, maar niet nader beschreven (wat echter ook met het oog op die leden, die niet in het bezit zijn van meerdere uitheemsche Flora's, wenschelijk is), terwijl het mij bij het doorzien voorkwam, dat de determinaties, althans ten deele, een eenigszins voorloopig karakter dragen.

Bij het herzien heb ik mij moeten bepalen bij de voorwerpen, uit de genoemde Herbaria afkomstig, daar onze ijverige Conservator voor het oogenblik tevergeefs gezocht heeft naar de planten der directe inzending aan de Vereeniging, in het verslag van 1878 vermeld.

Het zijn de volgende:

**Sinapis pubescens* L., aanwezig onder den in de beide lijsten vermelden naam van *Farsetia clypeata* R. Br., Deze soort onderscheidt zich door de vlokkige beharing van de geheele plant, die ook op de hauwen optreedt en aan deze een ruig voorkomen geeft. De onderste bladen (in het exemplaar niet aanwezig) zijn liervormig gevind, de hoogere enkelvoudig, langwerpig, getand, de kelk is openstaande, de hauwen zijn met de vruchtstelen tegen den stengel aangedrukt en hebben een langen, weinig samengedrukten snavel. Eigenaardig is, dat de klieren van den bloembodem, als verdroogde schubjes, nog zeer duidelijk aan den voet der hauwen zichtbaar zijn. Volledige Siciliaansche exemplaren worden hierbij ter bezichtiging en vergelijking overgelegd.

Lavatera trimestris L., onder den naam van *Malva ambigua* Guss. In de lijst van den Heer Kok Ankersmit (l. c. p. 211) komt *Lavatera trimestris* L. reeds voor, zoodat deze opgaaf door het exemplaar bevestigd wordt. De bijkelk is hier uit drie vergroeide bladen gevormd. De vruchtbodem strekt zich boven de kluisjes schijfvormig uit.

Malva althaeoides Guss. De alleenstaande oksel-

bloemen zijn langgesteeld, de bijkelkbladen zeer smal en lang, de kluisjes kaal met vlakken rug, gerimpeld, de bladen verschillend diep ingesneden, de geheele plant wijd uitstaande harig.

Geranium divaricatum Ehrh. De exemplaren onder dezen naam voorhanden, behooren tot *Geranium Robertianum L.* De bladvormen van beide soorten gelijken zeer op elkander, maar de bloembladen zijn bij eerstgenoemde nauwelijks grooter dan de kelk en de kluisjes missen de blaadjes aan den voet, die de tweede eigen zijn.

Medicago sphaerocarpa Bertol. Deze soort heeft bolvormig gewonden peultjes met 6—9 windingen, drienervig op den rug, met kegel-priemvormige (soms aborteerende) stekeltjes; de gemeenschappelijke bloemsteel is fijn genaald.

Medicago orbicularis All. heeft een lensvormig gewonden peul met 3—5 in het midden en langs den omtrek aaneengesloten windingen met vlakken, bladachtig vliezigen rand zonder stekels;

Melilotus sulcatus Desf. Deze soort heeft kleine gele bloemen, een flauw afgeplat bijna bolvormig peultje met talrijke booggewijs verloopende uitspringende ribben, die het gegroefde voorkomen veroorzaken, dat door den naam wordt aangewezen;

Trifolium globosum L.; de als zoodanig opgegeven plant is *T. subterraneum L.*, kennelijk aan de half-eivormige spitse steunblaadjes, de lange gebogene stelen der hoofdjes, en de half buiten den kelk uitstekende, netvormig gaderde, aan den bovenrand gevleugeld-gekielde peul. De onvruchtbare bloemen zijn hier tijdens den bloeitijd nog slechts als een klein vormeloos hoopje zichtbaar; bij *T. globosum L.* komen zij tusschen de 5—6 roode vruchtbare bloemen aanstonds voor den dag.

De door den Heer Kok Ankersmit verzamelde Siciliaansche vorm verschilt echter van de *T. subterraneum L.*, gelijk die bij ons op Walcheren en ook meestal elders voorkomt,

door bijna tweemaal grooter bloemhoofdjes, meer behaarde kelktanden en daarentegen minder behaarden stengel. Op gelijke wijze bevindt zij zich in 's Rijks Herbarium van enkele plaatsen uit het floragebied der Middellandsche Zee. (Sicilië, Istrië, Dalmatië), en vermoedelijk als hortusplant in 't Herbarium van van Royen. Misschien is een lossere, vruchtbare grond oorzaak van het verschil. Ik heb gemeend dezen vorm te moeten onderscheiden als

**Trifolium subterraneum* L. var. *major*: capitulis fructiferis fere duplo majoribus, calycibus sterilibus magis, caule minus quam in typo hirsutis. Exemplaren tot vergelijking worden hiernevens overgelegd.

Trifolium angustifolium L. Van deze fraaie klaversoort met witte of roode bloemen in langwerpige, aarvormige eindelingsch gesteelde bloemhoofdjes is de kelkbuis langwerpig 4-nervig, zijn de kelktanden lang, boven de bloemkroon uitstekend, aan den top een weinig stekelig, langharig; de kiel der kelkbuis is door een paar eeltknobbels gesloten; de steunbladen smal, ver aangegroeid met borstelvormig vrij gedeelte, de blaadjes lijnvormig spits.

Trifolium stellatum L. Deze onderscheidt zich van de vorige door ronde bloemhoofdjes, een wijderen kelk met wollig behaarde kiel en na den bloeitijd stervormig uitstaande tanden, en door breede steunbladen, en kleine omgekeerd hartvormige blaadjes; de bloemen zijn wit of rozerood.

Trifolium lappaceum L. komt onder onze inlandsche soorten het naast bij *T. maritimum* Huds, maar onderscheidt zich daarvan, behalve door den habitus, door den openen, klokvormigen, 20-nervigen kelk, borstelig uitlopende kelktanden en de bijna zittende bovenste bladen.

Trifolium glomeratum L. De bloemhoofdjes zijn eindelingsch en okselstandig, met een of twee bladen aan hun voet, de bloemen ongesteeld, de kelk klokvormig, 10-nervig, kaal, met ovale aan den voet geoorde, in een naaldvormigen uitgebogen top uitlopende tanden, de bloemkroon klein bleekrood.

Trifolium tomentosum L. Deze komt onder onze inlandsche soorten het naast bij *T. fragiferum* L., maar onderscheidt zich daarvan door de korter gesteelde bloemhoofdjes (de stelen altijd korter dan de bladen), het zeer kleine omwindsel, en de teruggeslagen, in het vilt verborgen tandjes van de bovenlip van den kelk. De foliola zijn breed omgekeerd hartvormig, de stengels wel nederliggend maar niet wortelend. Voorts is de plant éénjarig.

Anthyllis Vulneraria L. var. *polyphylla* DC., onderscheidt zich behalve door de sterkere bebladering, door de bloedroode kleur van den top der kiel.

Coronilla scorpioides W. Deze onderscheidt zich terstond door de meest drietallige bladen met groot langwerpig eindblaadje en zeer kleine ronde zijblaadjes, terwijl slechts 2—4 kleine gele bloemen aan den gemeenschappelijken bloemsteel worden aangetroffen;

Bupleurum Odontites L., in de lijst der Apeldoornsche planten voorkomend, blijktens een exemplaar in het Hb. Oudemans, ook in een enkel exemplaar langs den Haarlemmerweg bij Amsterdam gevonden, en wel in 1860 door Hinx t (Kruidk. Archief. Verslag, 2de serie, 2de deel, p. 15). Deze soort bezit lijnlancetvormige, 5-nervige stengel- en omwindselbladen, ongeveer 5-stralige schermen, waarvan de stralen ongelijk in lengte zijn, en de langste boven het algemeen omwindsel uitsteken, in tegenstelling met de verwante *B. aristatum* Barth., waar de stralen daarbinnen blijven. Voor Zuid-Frankrijk geven Grenier en Godron alleen laatstgenoemde op.

Falcaria Rivini Host. (= *Falcaria vulgaris Beni*.) een klein takje met bloem.

Valerianella eriocarpa Desv. De vrucht van deze is door een even breedden scheven kelkrand, met tanden, waarvan de achterste de grootste gekroond, aan de rugzijde gewelfd, van voren vrij plat met ovaal middelveld, tusschen de, een verhevenen rand vormende, onvruchtbare hokjes.

Bij deze bevond zich tevens een exemplaar van:

**Valerianella coronata* D.C., kennelijk door den grooten kelkkrand, breeder dan de vrucht en voorzien van eivormige genaalde, aan den top haakvormig ingebogen tanden.

Lamium purpureum L. β . *decipiens* Nolte; heeft de bladen ongelijk ingesneden-gekarteld, bijna als *L. incisum* Willd.

Euphrasia viscosa Benth.

Euphrasia Gris. onderscheidt zich in den naam slechts door eene letter van het verwante geslacht *Euphrasia* L. en, wat de kenmerken betreft, in de eerste plaats door ongeleufde zaden. Voorts is het verhemelte in de bloemkroon gewelfd en de onderlip drielobbig, niet gespleten. De soort ontleent haren naam aan de kleverige klierbeharig. De bladen zijn langwerpig, gekarteld-gezaagd, de bloemen geel met langere onder- dan bovenlip, de helmknoppen behaard.

Polycarpon tetraphyllum L. *fil.*, een Paronychiee met overstaande of kransvormende bladen, en eindelingsche herhaaldelijk gevorkte bijschermen, zilverachtig vliezige schutblaadjes, een vijfdeeligen kelk met ovale, kapvormig gepunte slippen, 5 kleine uitgerande bloembladen, 3—5 meeldraden, 3 bijna zittende stempels, en een veelzadige met drie spiraalvormig omkrullende kleppen openspringende zaaddoos.

Uit dit overzicht blijkt, dat voorloopig van de lijst der op het met sumac-afval gemeste klaverland te Apeldoorn gevonden planten, vervallen:

Farsetia clypeata R.Br.,

Malva ambigua Guss.,

Geranium divaricatum Ehrh.,

Trifolium globosum L.,

en dat, als nieuwe, daarbij komen:

Sinapis pubescens L.,

Trifolium subterraneum L., var *maior*,

Valerianella coronata DC.

Op de voorgaande wintervergadering behandelde de Heer Kok Ankersmit een paar Levantische crucifeeren, door hem in verschillende jaren aan het Pothoofd verzameld, en waarvan de determinatie tot dusverre op moeilijkheden was afgestuit. Ik heb de daarvan thans aanwezige exemplaren ter tafel gebracht, om te doen zien, hoe beide thans, door de goede zorgen van den Heer Kok Ankersmit, op volledige wijze zijn vertegenwoordigd. Het zijn:

**Brassica elongata* Ehrh. var. *armoracioides* (Czern.) Ascherson, waarvan de jonge plant met bloemknoppen, de bloeiende plant en de vruchtdragende nu alle aanwezig zijn. De soort behoort tot de afdeeling *Micropodium* met door een kort gynophorium gedragen hauwen, deze een weinig aan de rugzijde samengedrukt, met dunnen aan den voet zaadloozen stijl en met opstaanden kelk. De bladen zijn eenigszins vliezig, kaal, de onderste in een bladsteel versmald, spatelvormig, grof uitgeschulpt-gezaagd, de hoogste zoo goed als zittend, lijn-langwerpig gaafrandig, de bloemen vrij klein, geel, de kelk bijna gesloten, de hauwen op uitstaande stelen een weinig opgericht, de stijl zeer kort, de stempel knopvormig, uitgerand.

Deze Levantische plant werd door den inzender in 1877 aan de Welle, en in 1879 en 1893 aan het Pothoofd bij Deventer verzameld.

**Sisymbrium Wolgense* M.B. door Marschal von Bieberstein naar het schijnt slechts in manuscript aldus benoemd, is een plant van het Zuid-Oosten van Rusland, die ook in den omtrek van de graanuitvoerhavens voorkomt. Ook in Duitschland werd zij als ingevoerd waargenomen.

De Heer Kok Ankersmit verzamelde haar in 1894 en 1896 aan het Pothoofd, en zaaide haar, tot nader onderzoek, uit in zijn tuin te Apeldoorn. Gelijk de inzender reeds op de wintervergadering mededeelde, heeft de determinatie der soort aanvankelijk in Duitschland evenzeer als hier eenige moeite

opgeleverd, inzonderheid doordien de plant in twee vormen voorkomt, n.l. de normale, vroeger bloeiende en een later bloeiende, wanneer de plant door afmaaïen of anderszins in hare ontwikkeling gestoord, zijspruiten voortbrengt, die dan later de bloemen en vruchten dragen (zie W. Behrendsen, Zur Kenntniss der Berliner Adventivflora, Verhandl. d. Botanischen Vereins der Provinz Brandenburg, 1896, p. 79). De voorjaarsplant heeft breed langwerpige, deels eenigszins spatel-, deels eivormige bladen met grof uitgeschulpte, soms een weinig golfswijs uitgesneden randen; daarna komen vinspletige en spiesvormige bladen met weinig talrijke doch lange zijslippen en groote, breede eindslip, en, tegen de bloemvorming, enkelvoudige, lijn-langwerpige bladen. Bij den later bloeienden vorm treedt het vinspletige der bladen op den achtergrond en is hun vorm breed eivormig, soms met breed wigvormigen of spiesvormig gelobden voet. De gele, middelmatig groote bloemen met bijna gesloten kelk komen voor in vrij rijke pluimen, de lange lijnvormige hauwen staan bijna rechtop, gebundeld, op eenigszins uitstaande korte vruchstelen. Dit gebundeld voorkomen der vruchten geeft een zeer in het oog vallend karakter aan de plant.

Alle beschreven toestanden zijn bij de inzending vertegenwoordigd.

Hetzelfde lid zond nog in:

**Hemerocallis fulva* L., in een Acaciaboschje bij den IJssel, gemeente Gorssel bij Zutphen, in Aug. 1896 aange troffen. Het is eene Liliacee van Zuid- en Oost-Europa, in Noord- en Midden-Duitschland hier en daar verwilderd voorkomend. Het geslacht onderscheidt zich door een trechtervormig, beneden tot eene lange buis vergroeid bloemdek, en op de kiel ingeplante meeldraden.

Van *Hemerocallis flava* L., eene eveneens algemeen gekweekte tuinplant, verschilt de soort door de nog grootere (1 dM.), doch reukelooze bloemen, saffraangeel met eenig rood, met bijna stompe slippen, op welke de evenwijdige aderen door

dwarsaartjes verbonden zijn. De lijnvormige bladen zijn ongeveer 1 cM. breed, de wortels vleezig gebundeld.

**Koeleria phleoides Pers.* Dit eenjarig gras van Zuid-Europa en den Levant onderscheidt zich, behalve door den levensduur, van de bij ons inheemsche *K. cristata Pers.*, doordien het onderst kroonkafje niet gaaf en ongewapend, hoogstens gepunt, gelijk bij deze, maar tweetandig en genaald is; voorts zijn de kelkkafjes wel ruw op de kiel, maar bovendien zacht behaard.

De Heer Kok Ankersmit verzamelde de plant op grasland te Apeldoorn, en merkt op, dat de invoer plaats had door den mest. Hetzelfde was het geval met een tweede grassoort:

**Gastridium lendigerum Gaud.*; dit geslacht behoort tot de Agrostideeën. De bloempakjes zijn kortgesteeld in een samengestelde schijnaar, de kelkkafjes ongelijk, veel langer dan de bloem, smal lancetvormig, met de spitse punt in een borstel uitlopend, en aan den voet bolvormig opgezwollen, ongeveer als het bloemdek van Arum of Aristolochia. De bladen zijn smal lijnvormig, ruwrandig, met lang lancetvormig tongetje. De plant is eenjarig.

Nog werden inzendingen ontvangen van den Heer van Vloten, die:

Anacamptis pyramidalis Rich.,

Orobanche coerulea Vill., en nog een paar andere soorten uit Noordwijk mededeelde;

Van den Heer W. A. P. F. L. Bakker, die een exemplaar van

Glaucium corniculatum Curt., door hem bij Velzen gevonden, aan Prof. Oudemans, en deze aan de Vereeniging, schonk;

Van den Heer J. R. Katz:

Helianthemum guttatum Mill., uit een duin-vlakte op Texel;

Van den Heer Dr. L. Posthumus:

Melilotus parviflora Desf. in een moestuin als onkruid aangetroffen, en, op gelijke wijze:

**Bifora radians M.B.*, eene umbellifceer van het Oosten en Zuid-Europa, behoorende tot de Coriandreeën, maar van *Coriandrum* verschillend door den geoblitereerden kelk en de dubbelbolvormige vrucht. De bladen zijn alle gevind, de onderste eens, de hoogere dubbel, deze met lijnvormige spitse slippen, de schermen 5—7-stralig, de randbloemen der scherpjes sterk stralend.

De Heer Heynsius zond:

Valerianella coronata DC., boven ook onder de ingevoerde planten te Apeldoorn vermeld en

Fumaria densiflora DC. (= *F. micrantha Lag.*), welke tot dusverre nog slechts van ééne groeiplaats, bij Bolsward, in het Herbarium was vertegenwoordigd.

De Heer Heynsius verzamelde deze en de vorige te 's Hertogenbosch.

Mej. A. Ogterop zond, van het terrein der meelfabriek te Middelburg:

Xanthium spinosum L.,

Ambrosia artemisiaefolia Willd.,

Centaurea diffusa Lam.

Mej. J. E. Kroon:

Lepidium perfoliatum L., van Deventer;

Eindelijk zond Mevrouw Weber-van Bosse eene voor ons vaderland nieuwe plant, n.l.:

**Pinus montana Miller. b. Pumilio (Haenke)*, het krom- of kniehout der hooggebergten en evenals de andere *Pini* in ons vaderland zeker wel oorspronkelijk aangeplant. Mevrouw Weber-van Bosse vond haar in tamelijk grooten getale op de heide en in het bosch, onder den gewonen groven den, in de buurt van Eerbeek, waar zij zich dus het burgerrecht schijnt verworven te hebben. De naalden zijn gepaard, grasgroen, even lang ongeveer als die van *P. sylvestris L.*, de kegels kortgesteeld (de steel tweemaal korter

dan de jonge kegels van het eerste jaar), eivormig, schuins uitstaande, korter dan de bladen, glanzig bruin, de schubben spatelvormig, met ruitvormig schild, de navel met een vooruitstekende plooi.